

REPUBLIKA HRVATSKA

Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom

Broj: POSI-2.1.3.-527/14-06-01

Zagreb, 18. lipnja 2014.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
ministar Vedran Mornar

Predmet: Ograničavanje prava na obrazovanje učenika s invaliditetom

- preporuka i upozorenje, daju se

Ministar znanosti, obrazovanja i sporta imenovao je Povjerenstvo za izradu Jedinostvenoga popisa zdravstvenih kontraindikacija srednjoškolskih obrazovnih programa u svrhu upisa u I. razred srednje škole. Povjerenstvo je multidisciplinarno radno tijelo, sastavljeno od relevantnih predstavnika struke (uglavnom doktora medicine) i nadležnih obrazovnih institucija.

Sukladno svojoj zadaći, Povjerenstvo je izradilo dokument „Jedinostveni popis zdravstvenih kontraindikacija srednjoškolskih obrazovnih programa u svrhu upisa u I. razred srednje škole“. Taj jedinstveni dokument na skoro 300 stranica opisuje strukovna područja, zanimanja, opis zanimanja, te zdravstvene zahtjeve i na kraju zdravstvene kontraindikacije za ta zanimanja. Tako npr. kod zanimanja Slastičar opisano je da on: „Izrađuje kolače, kreme, sladoled, razne dekorativne ukrase i ostale slastice. Osim izrade navedenih proizvoda, posao uključuje naručivanje i pripremu sirovina i materijala. Za izradu tijesta za kolače i biskvita, slastičar priprema kalupe, oblikuje tijesto, stavlja ga u kalupe ili limove, te nadzire njegovo pečenje. Pripremljene biskvite i tijesta za kolače premazuje ili puni kremom, koju također sam priprema. Kolače ukrašava glazurom, voćem, šećerom u prahu, jestivim ukrasima, te ih reže na prikladnu veličinu i oblik. U svom se radu služi raznim kuharskim i slastičarskim priborom, alatima i strojevima, a posao obuhvaća i njihovo održavanje, čišćenje i provjeru ispravnosti. Mora poznavati osnove sigurnosti na radu, protupožarne zaštite i zaštite okoliša „Među kontraindikacijama za to zanimanje navedeno je i „Teža naglušost u govornom području ili gluhoća. Oštećenje govora koje utječe na komunikaciju.“ Ovo ukazuje da osoba s oštećenjem govora ne bi kao takva mogla „pripremljene biskvite i tijesta premazati ili puniti kremom, koju također sam priprema“. Osobe sa gluhoćom ili težom naglušosti ili s teškoćama govora, prema ovom dokumentu ne može raditi gotovo niti jedan posao. Naravno, u svakom poslu ljudi komuniciraju, pa je to kontraindikacija za njihov rad. Gluh i nagluh ne može biti niti fotograf, niti zidar niti pomoćni zidar koji: „Priprema materijale za izvođenje zidarskih radova, pomaže pri postavljanju različitih vrsta zidova, koristi zidarski alat i sredstva na ispravan način“. Ne može biti niti upravni referent, ekonomist ili administrator. To nekako podsjeća na zastarjela zanimanja za koja su nam se do nedavno obrazovala djeca s teškoćama u razvoju (npr, slijepi telefonist i gluhi autolimar), sve dok oni sami nisu probili granice stereotipa i odlučili biti XXXX profesori, umjetnici i sl.

Ovih dana u saborsku proceduru upućen je Prijedlog Zakona o hrvatskom znakovnom jeziku i drugim sustavima komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba u Republici Hrvatskoj, kojim se ovim osobama priznaje pravo na sve oblike prilagođene komunikacije u svrhu izjednačavanja pristupa obrazovanju, radu, socijalnom okruženju, te ravnopravnog ostvarivanja svih ljudskih prava. Čini se da ovaj „jedinствени“ dokument sa ovim nije upoznat.

Iako se u preambuli i najavi ovog „jedinственог“ dokumenta navodi da koji je namijenjen učenicima, roditeljima/skrbnicima, djelatnicima školskih ustanova, liječnicima školske medicine, liječnicima medicine rada, djelatnicima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te svim nositeljima odgojno-obrazovne djelatnosti radi osiguranja jasnije i jedinstvene informacije o zdravstvenim preduvjetima prilikom upisa u I. razred srednje škole te usklađivanja popisa zdravstvenih kontraindikacija za svaki od srednjoškolskih obrazovnih programa, bojimo se da će u konačnici biti podloga za ograničavanje upisa u srednje škole učenicima s teškoćama u razvoju.

Donositelji ove zaista jedinstvene liste kontraindikacija uložili su očito jako puno energije na definiranje ograničenja za daljnje školovanje gotovo svima koji nemaju „uredan vid, sluh, njuh, koštano-mišićno tkivo ili imaju oštećenje sluha u govornom području“. Ukupna ocjena ovog „jedinственог“ dokumenta, sa terminologijom i opisom stanja i kontraindikacijama koje su nepoznate čak i profesorima-rehabilitatorima, sa medicinskim polazištem u temelju ovog dokumenta, koji crno na bijelo, samo na osnovu nečijeg oštećenja glasa i govora stavlja znak zabrane za školovanje u pojedinim zanimanjima.

Donositelj ovih smjernica očito je zaboravio na alternativne oblike komunikacije, potporne tehnologije za slijepe ili osobe u invalidskim kolicima, zaboravio je da je prihvaćanje različitosti i prilagođavanje okoline osobama s invaliditetom – civilizacijsko pitanje, a onda i u domeni koju pripisuje Zakon o suzbijanju diskriminacije.

Republika Hrvatska je ratificirala Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom, donijela i Zakon o suzbijanju diskriminacije, a vjeruje i da je civilizirana država.

Republika Hrvatska donijela je i druge zakone kojima su za osobe s invaliditetom predviđene prilagodbe i podrška u obrazovanju i na radnom mjestu. Podrška osobama s invaliditetom obaveza je svih nas, ali u provedbi tih zakona i Konvencija ima poteškoća i nesnalaženja. Upravo zbog toga smatramo da je donositelj ovakvog „jedinственог“ dokumenta trebao okupiti radnu skupinu koja poznaje invaliditet u kontekstu socijalnog modela, ali i energiju usmjeriti na definiranje upravo svih mogućnosti i oblika podrške djeci s invaliditetom koje se trebaju i mogu osigurati, sve kako bi im se olakšao pristup obrazovanju.

Sukladno navedenom, a temeljem čl.9 i 10 Zakona o pravobranitelju za osobe s invaliditetom (NN, br. 107/07) molimo Vaše očitovanje na preporuku te informacije o poduzetim mjerama. S poštovanjem,

**PRAVOBRANITELJICA ZA
OSOBE S INVALIDITETOM**

Anka Slonjšak